Bijlage: uitvoering moties Tweede Kamer aanpak netcongestie

Motie van het lid Van Oosterhout over snel na de inwerkingtreding van het prioriteringskader een evaluatie uitvoeren (Kamerstuk 29023, nr. 614)

Met deze motie heeft de Tweede Kamer verzocht om kort na inwerkingtreding het prioriteringskader te evalueren. Het prioriteringskader voor transportverzoeken is opgesteld door de toezichthouder de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM heeft de exclusieve bevoegdheid om regels en voorwaarden op te stellen voor het verkrijgen van toegang tot het elektriciteitsnet. Daarbinnen passen ook de regels over voorrang. Sinds 1 oktober 2024 zijn netbeheerders verplicht het prioriteringskader van de ACM toe te passen. Sinds 1 januari 2026 geldt een vernieuwd prioriteringskader. Dat was nodig na een rechterlijke uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). Sinds 1 juli 2026 wordt het prioriteringskader ook toegepast voor kleinverbruiksaansluitingen. Voorheen reserveerden netbeheerders transportcapaciteit voor kleinverbruikers, maar deze werkwijze deed geen recht aan het prioriteringskader en was daarom niet langer houdbaar.

De ACM heeft bij de publicatie van het nieuwe prioriteringskader aangekondigd de werking van het kader minimaal om de twee jaar te evalueren. De ACM is dan ook voornemens eind 2027 zelf een evaluatie te publiceren. Vooruitlopend daarop hebben de netbeheerders al wel in beeld gebracht hoeveel partijen met maatschappelijke prioriteit er nu in totaal op de wachtrij staan.

Aantal partijen met prioriteit in de wachtrij bij netbeheerders:

	Aantal partijen op de wachtrij dat prioriteit heeft óf waarvan het prioriteringsverzoek nog behandeld wordt
Categorie 1: congestieverzachters	730*
Categorie 2: Veiligheid	685
Categorie 3: Basisbehoefte	491
Totaal	1906

* Vanwege het complexere beoordelingsproces van congestieverzachters is het overgrote deel van de aanvragen in deze categorie nog in behandeling.

Deze cijfers bieden enig inzicht in de ordegrootte van partijen die gebruik willen maken van het prioriteringskader, maar op deze korte termijn sinds de inwerkingtreding is er nog onvoldoende inzicht om de werking van het prioriteringskader goed te beoordelen. Aangezien het de bevoegdheid van de ACM is om het prioriteringskader op te stellen is het ook goed dat de ACM zelf periodiek een evaluatie uitvoert en daar eventueel aanpassing van het kader aan verbindt. Met ingang van de eerstvolgende editie zal halfjaarlijks in de voortgangsrapportage LAN worden gerapporteerd over hoeveel partijen op grond van het kader met prioriteit zijn aangesloten. Dit aantal zal zich ontwikkelen doordat partijen worden aangesloten, nieuwe partijen zich melden voor prioriteit of omdat uit de beoordeling van de netbeheerder blijkt dat een partij toch geen beroep op prioriteit kan doen. Hiermee is uitvoering gegeven aan deze motie.

Motie van de leden de Groot en Jumelet over het kaart brengen van kritieke sectoren of bedrijven die geen toegang hebben tot het elektriciteitsnet (Kamerstuk 29023, nr. 622)

Met deze motie heeft de Tweede Kamer verzocht in kaart te brengen welke kritieke sectoren of bedrijven momenteel geen toegang hebben tot het elektriciteitsnet, terwijl aansluiting vanuit economisch of maatschappelijk oogpunt wenselijk is. Op 1 juli 2026 stonden er bijna 15.500 partijen op de wachtrij voor afname van transportcapaciteit. Er is geen beeld van de opbouw van de wachtrijen naar economische sectoren of soorten bedrijven. Het in kaart brengen hiervan zou veel tijd en capaciteit van de netbeheerders vergen, die zij hard nodig hebben om te werken aan oplossingen voor betere benutting en snellere uitbreiding van het net. In de brief Crisiswetgeving netcongestie[1] is aangeven dat het kabinet beziet of wettelijke aanpassingen kunnen bijdragen aan

[1] Kamerstukken II, 2026/27, 29023, nr. 727

verbetering van inzicht in onder meer de samenstelling van de wachtrijen. Bij het uitgeven van transportcapaciteit handelen de netbeheerders in beginsel non-discriminatoir en beoordelen niet in hoeverre aansluiting vanuit economisch of maatschappelijk oogpunt wenselijk is. Wel geldt sinds 2024 het prioriteringskader van de ACM. De ACM heeft op basis van objectieve criteria bepaald welke functies voorrang moeten krijgen als er transportcapaciteit beschikbaar is. Uitgangspunt is dat het uitblijven van extra transportcapaciteit zou leiden tot ernstige risico's voor de nationale veiligheid, de continuïteit van belangrijke publieke diensten of het functioneren van de samenleving. Aanvragers die binnen de categorieën congestieverzachter, veiligheid of basisbehoefte vallen kunnen een beroep doen op prioriteit. Ontwikkelaars en aanbieders van zeer sensitieve technologieën vallen overigens in de categorie veiligheid van het prioriteringskader. De motie is hiermee uitgevoerd.

Motie van het lid Van den Berg c.s. over prognoses en scenario's voor de elektriciteitsvraag doorlopend bijstellen (Kamerstuk 29023, nr. 649)

De Tweede Kamer heeft met deze motie verzocht de Kamer te informeren over de verwachte elektriciteitsvraag in prognoses en scenario's. De prognoses van netbeheerders worden gebaseerd op een combinatie van informatie over de huidige situatie, klantaanvragen, planinformatie en de scenario's. De prognoses en scenario's van de netbeheerders worden doorlopend bijgesteld. Dit gebeurt op drie niveaus: in een tweejaarlijkse cyclus in gezamenlijkheid met alle netbedrijven, in een jaarlijkse cyclus door ieder netbedrijf zelf en daarbinnen worden deze prognoses door het jaar heen geactualiseerd waar nodig door ieder netbedrijf. Voor deze bijstellingen toetsen de netbeheerders aan het huidige elektriciteitsgebruik en de beschikbare netcapaciteit en bepalen zij daarmee de actuele staat van de netcongestie. De netcongestiestudies baseren zich voor de natuurlijke groei op het 'Vertraagde Transitie' scenario (VT). Deze natuurlijke groei vormt met de gemeten belasting, reeds gecontracteerd vermogen en de wachtlijst de prognose binnen het congestieonderzoek. De congestieonderzoeken van TenneT worden jaarlijks opgesteld in samenwerking met de regionale netbeheerders. De scenario's worden ook gebruikt in de investeringsplannen. Deze geven aan welke infrastructuur wanneer en waar gepland wordt. Hieruit volgt in hoeverre netbeheerders de groeiende elektriciteitsvraag kunnen faciliteren middels het aanleggen van energie-infrastructuur. Sinds 2020 is iedere netbeheerder bij wet verplicht iedere twee jaar een investeringsplan op te stellen. Daaruit volgt inzicht in de knelpunten in het net en wanneer deze naar verwachting worden opgelost. Aan de investeringsplannen liggen prognoses en scenario's ten grondslag die een inschatting doen naar verwachte vraag en aanbod. Het jaarlijkse FIEN-onderzoek (Financiële Impact van Energiebeleid voor Netbeheerders) bundelt deze investeringen en toont de totale verwachte investeringsopgave. Deze investeringsopgave en de groei van de elektriciteitsvraag werken via afschrijvingen, vermogenskosten en operationele kosten door in de nettarieven. De netbeheerders werken zelf aan kostenbesparingen, maar kaarten ook aan welke maatschappelijke en beleidsmatige keuzes mogelijk zijn om de kosten van het energiesysteem te beperken en wat hiervan de implicaties zijn. Op deze wijze dragen de netbeheerders bij aan het maatschappelijk debat om tot keuzes te komen die bijdragen om de nettarieven beheersbaar te houden.

Motie van de leden Grinwis en Jumelet over investeringsplannen van netbeheerders nadrukkelijker door de ACM laten toetsen op onderinvesteringen (Kamerstuk 29023, nr. 653)

Met deze motie heeft de Tweede kamer verzocht de ACM te vragen de investeringsplannen van netbeheerders nadrukkelijker te toetsen op onderinvesteringen en de netbeheerders aan te sporen om zo snel mogelijk te voorzien in de benodigde transportcapaciteit en hier zo nodig aanvullende acties aan te koppelen in de lopende programma's. Het kabinet onderschrijft het belang om alles op alles te zetten om zo snel mogelijk te voorzien in de benodigde transportcapaciteit. Bij de recente toets van de ACM op de in januari 2026 opgeleverde investeringsplannen heeft de ACM opnieuw geconcludeerd dat de netbeheerders de komende jaren niet volledig kunnen voorzien in de toekomstige vraag naar transportcapaciteit. Dat er sprake is van onderinvesteringen is ook gemeld aan het kabinet. De oorzaken ervan zijn veelzijdig en bevestigen de noodzaak van de brede aanpak van het Landelijke Actieprogramma Netcongestie (LAN) waarin de belangrijkste betrokken partijen, waaronder de ACM, samenwerken. Vanuit het LAN wordt doorlopen gekeken of aanvullende acties mogelijk en nodig zijn. Daarnaast heeft de ACM de bevoegdheid om zelf verbeteringen te eisen van de netbeheerders als zij dit nodig acht. De volgende versie van de investeringsplannen wordt door

netbeheerders in januari 2028 opgeleverd. Dit zijn de eerste investeringsplannen die moeten worden opgeleverd volgens de vereisten van de Energiewet. De ACM heeft bevestigd nadrukkelijk te zullen toetsen op onderinvesteringen en te beoordelen of verbeteracties nodig zijn. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn dat het toezicht van de ACM op de wettelijke taken van de systeembeheerders breder is dan alleen op de investeringsplannen, en dat daadwerkelijke realisatie van de investeringsplannen van diverse andere factoren afhankelijk is dan de toetsing van de plannen. Uiteraard zal niet tot januari 2028 worden gewacht met het uitwerken van nieuwe acties als hier aanleiding voor is. Deze motie is hiermee uitgevoerd.

Motie van het lid Flach over juridische knelpunten voor tijdelijke flexibiliteitsoplossingen in congestiegebieden verkennen en oplossen (Kamerstuk 29023, nr. 662)

Met deze motie verzoekt de Tweede Kamer het kabinet om in overleg met ACM, netbeheerders en marktpartijen te verkennen welke juridische knelpunten er zijn voor tijdelijke flexibiliteitsoplossingen ten behoeve van woningbouwprojecten, bouwplaatsvoorzieningen en laadpleinen in congestiegebieden, deze knelpunten op te lossen zodat netbeheerders dergelijke flexibele en netondersteunende oplossingen kunnen toelaten of contracteren, mits deze aantoonbaar congestieverzachtend werken, en de Kamer hierover binnen vier maanden te informeren.

Op 21 september jl. heeft de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de Tweede Kamer geïnformeerd over het actieplan "Van plan naar thuis; Versnelde aanpak woningnood" dat is opgesteld door de Ministeriële Taskforce Versnelling Woningbouw[2]. Hierin staan maatregelen geformuleerd die gericht zijn op het kunnen blijven aansluiten van woningbouwprojecten, ondanks de schaarste aan transportcapaciteit. Naast woningbouwprojecten wordt in de motie verwezen naar laadpleinen voor transportbedrijven. Deze bedrijven kunnen, gezien het hier om grootverbruikaansluitingen gaat, een *non-firm* flexibel contract met de netbeheerder afsluiten. Op dit moment ontbreekt deze mogelijkheid nog voor kleinverbruikers. Het Ministerie van EZK zal in overleg met netbeheerders verkennen welke knelpunten en mogelijkheden bestaan voor het ontwikkelen van een dergelijke contractvorm. Hiermee is uitvoering gegeven aan deze motie.

Motie van het lid Grinwis c.s. over het eigen verbruik van opgewekte zonnestroom stimuleren en bezien of een btw-nultarief voor thuisbatterijen nuttig en nodig is (Kamerstuk 29023, nr. 686)

De markt van thuisbatterijen ontwikkelt zich al sterk zonder extra stimulering, mede door snel dalende prijzen van batterijen. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de juiste systeemprikkels voor netbewust gebruik, zoals tijdsafhankelijke nettarieven vanaf 2029 en de beëindiging van de salderingsregeling per 1 januari 2027. In Flevoland, Gelderland en Utrecht wordt al ervaring opgedaan met het vergoeden van flexibiliteit van huishoudens, onder meer via thuisbatterijen. Daarmee wordt netbewust elektriciteitsverbruik beter gewaarborgd door het verbruik te verschuiven naar momenten waarop het net minder wordt belast, en door meer zelf opgewekte elektriciteit direct te gebruiken. Aanvullende acties om een netneutrale en netverlichtende werking van opslag te bevorderen zijn opgenomen in de Beleidsagenda Energieopslag, die half oktober zal worden gepubliceerd.

Een generiek btw-nultarief sluit hier onvoldoende op aan. Een dergelijke maatregel houdt geen rekening met de wijze waarop de thuisbatterijen worden ingezet en kan daarmee ook het gebruik voor elektriciteitshandel stimuleren, waardoor de belasting van het net op piekmomenten juist kan toenemen. In bijlage III van de Europese btw-richtlijn is opgenomen op welke goederen en diensten een btw-nultarief kan worden toegepast. Thuisbatterijen zijn daarin niet opgenomen[3]. Een nultarief voor thuisbatterijen zou dus wijziging van de btw-richtlijn vergen. Een dergelijke wijziging is een Europese aangelegenheid en kan niet eenzijdig door Nederland worden doorgevoerd. Bovendien zou, conform de Comptabiliteitwet[4] en het Toetsingskader fiscale regelingen, eerst moeten worden getoetst of dit het meest geschikte instrument is.

[2] Kamerstukken II, 2026-27, 2026Z19304
[3] Punt 10 quater van bijlage III bij richtlijn 2006/112/EG: "levering en installatie van zonnepanelen op en in de onmiddellijke nabijheid van particuliere woningen, huisvesting en openbare en andere gebouwen die worden gebruikt voor activiteiten van algemeen belang;"
[4] Artikel 3.1 Comptabiliteitwet